

VERTEG.

Izhaja
1. dné v
meseču
in stoji
za celo
leto po
pošti
2 gl.
60 kr.,
za pol
leta 1 gl.
30 kr.
Brez
pošte:
za celo
leto 2 gl.
40 kr.,
za pol
leta 1 gl.
20 kr.

Naroč-
nina naj
se na-
prej pla-
čuje in
pošilja
ured-
ništvu v
špital-
skih
ulicah
hž. št.
373
v Ljub-
ljani.
(Lai-
bach.)

Časopis s podobami za slovensko mladost.

Štev. 8.

V Ljubljani 1. avgusta 1874.

Leto IV.

0 Milanovej smerti.

(1. aprila 1874.)

Napolnjen je pót
Potočnic povsód
Ob vodah po pisanem logi;
Njih cvet se modró,
Kot čisto nebó,
Nasméhuje meni — ubogi!

Oči také dve
Me glédali ste,
S prijaznosti čárale silo;
Dà, óni zarés
Lepóto nebés
Kazáli vže tukaj sta milo.

A njima gorjé,
Ki žge mi sercé,
Neznano je v solznej dolini:
Ker teh se očij
Zdaj raj veselí —
Moj ljubljeneč biva v višini! —

Tja mimo je šló
To dete dragó
Nekdàj, oj, na mater sloneče;
Nasméhnil pogléd
Njegov se, — in sléd
Shranílo je cvétje ljubeče.

Lujiza Pesjakova.

Zadnje materine besede.

(Poslovenil J. S—a.)

Zakaj je denes okolo hižice za logom vse tako tiho in pusto?
Tihota, mežávo jesensko vreme, bližnji večer: vse to preotožne in žalostne misli budí v človeku. Vesela otročiča, ki sta pred hižo igrévala, zdaj sta tudi izginola; ko bi okence ne bilo odperto, menili bi, da je vse odmerlo.

Iz hižice se začuje zvonček; skozi vrata pride belo oblečen duhovnik s presv. rešnjim telesom ter pred njim stopa deček, sè zvončkom oznanjaje, da so prinesli zadnjo popotnico bolniku. Zdaj vse uméjemo: v hižici je nekdo na smert bolan ali je uže morebiti ugasnil. Zato je vse tako tiho in pusto; zato veselih otrok nij videti ni slišati pred hižo.

Vselej nas užáli, kedar vidimo koga v smertnem boji, ker se nehoté opomínjamo sodbe, pred katero treba iti ubogej duši, da se jej odsódi večna sreča ali nesreča. A smert ne vzbuja samo zato žalostnih mislij, ker nas opominja uboge duše, ki ide pred sodbo, nego često še bolj zato, ker vidimo osaméle sirote brez obrambe in pomoči.

Tako je bilo za logom. Uboga mati vdertih steklélnih očij, bledega, suhega obraza leží na smerti. Na desno pri postelji stoji in plaka dvoje málih otrok: deček, ki mu je kakih deset let, in deklica, katera nij naveršila mnogo več niti ne mnogo menj let. Na drugej stráni sedí ubožno a čedno oblečena žena, ter bolnici briše smertni pot raz čelo; vidi se, kako jej težko dé, ker ne more terpljenja olajšati. Očeta nij nikjer; — oh, uže davno je odšel v nebesko domovino. S težavnim delom je nekđaj sebi in družini kruha služil; po letu je bil težák, a po zimi je derváril. Na polzkem poti je izpodersnol ter padel v globoko brezno, kder so ga našli mertvega. Njegova sestra ga je potem hiži nadomestovala, ter ona sedí pri postelji in streže bolnej ženi. „Ako še tudi ta umerje, kdo bode tedaj skerbel za ubogi siroti? Od koga bodeta otroka dobivala kruha, obleke, nauka?“ Take misli bi utegnole motiti in vznemirjati umirajočo mater. A zdí se, da nij tako. Zaúpljiva gleda smerti v obraz; mirno se ozrè na plakajoča otroka ter zamolklo reče: „ne jokajta se, otroka! Bog skerbí za vse, tudi vaju ne pozabi, če bodeta pridna in pobožna.“ Potem jima je z nenavadno zvišenim glasom povedala še besede, katere je nekđaj slišala od svoje matere in uže često ponavljala otrokoma:

„Kdor je priden ter pobožnega serecá,
Srečo, blagoslòv na zemlji vže imá.“

To so bile zadnje materine besede; merzlica jo je stresla in ugasíla zadnjo iskrico življenja.

Zdaj je bilo še žalostneje v koči za logom; le jokanje ubogih otrok ter poluglasne molitve zbranih soséd in znánek so se čule iz smertne tišíne, ki je navadno v hižah, kder leží mertev človek.

Da sta pri materinem grobu otroka milo plakala ter ondu ponovila obétanje, vedno pridna in pobožna ostati, da bi tudi tako mirno in lahko umerla, tega nij treba posebej pripovedovati, ker sta Mirko in Rozka mater serčno ljubila. Res nijsta še uméla, kaj sta izgubila ter kako žalostna je zdaj njíju osoda; a baš zato so njima bile solze tem odkritoserčnejše in žalost resničnejša; nijsta sebično plakala in žalovala zategadelj, ker sta mnogo izgubila, nego zato, ker sta res mater priserčno ljubila.

Neizrečeno samotno se je otrokoma zdelo v hižici za logom, kar nij matere bilo. Pogrešala sta jo pri molitvi zjutraj in zvečer, pri jedi in pri delu; nij je uže bilo videti ni na velicem stolu v kotu, ni pri kolovratu; nij je bilo, ko se je začelo mračiti, da bi prižgala jima lojéno svečo ter pripovedovala krasne

povesti ali govorila o pokojnem očetu in dédku, kar je vselej okončala z besedami:

„Kdor je priden ter pobožnega sercá,
Srečo, blagoslòv na zemlji vže imá.“

Ker matere nij bilo ni v hiži ni zunaj hiže, tudi otrok uže nič nij veselilo. Komu nijsta imela kazati lepih vencev in kitic. Odrastli ljudjé smo v tem otrokom vsi jednaki. Kedar smo žalostni, zdi se nam žalostna vsa narava. Naj cvetlice tem lepše razcvítajo, mi tega ali ne verujemo ter mislimo, da tužno povéšajo glavíce, ali nam je žal, ka tako lepo cvetó, in želimo, naj bi vse vedelo, da mi žalujemo ter z nami vred tudi žalovalo.

Čas je vrač, ki zaceli vse rane človeškega serca; zato je bilo v koči za logom polágoma zopet živo in veselo. Stará strijna Resa je otrokoma bila za očeta in mater, kolikor je mogla, in posebno se jima je deržala besed:

„Kdor je priden ter pobožnega sercá,
Srečo, blagoslòv na zemlji vže imá.“

Mirko in Rozka sta se navadila, biti brez matere, da-si je pozabiti nijsta mogla. V vertu pred hižico sta se zopet igrala, pela in smijala, da je iz loga odumévalo. Po zimi sta v šolo hodila, a kedar sta utegnola, smučála sta na sánkah z berda nizdolu. Zdaj je često pogledávat hodil tudi strijc Marko, da bi Resi pomagal in svetoval, kako je treba gospodarstevce obračati. Strije nikdar nij prišel prazen; vselej je otrokoma kaj prinesel: hrušek, jabolk, orehov, po-gače, sladkorja itd.

A dolgo v koči za logom nij moglo tako ostati. Resa je bila uže ostaréla, otroka sta bila še majhena in šibka a hižica zadolžena. Pri mizi so bili trije, pri delu sama Resa; zatorej sta ona in strijc Marko ukrenola, da je s pomladi treba kako predrugačiti, če tudi otrokoma ne bode po volji.

S pomladi se je res ta izpremema zgodila. Hižica je bila prodana; Rozko je Resa vzela s soboj k strijcu Marku, a Mirko je šel k ujecu, ki je bil zeló bogat domačin. Otroka sta se težko ločila od hiže za logom ter še teže od vertca in ljubih krajev, kder sta se tolikokrat igrala. Najteže se je poslóvil Mirko od Rese, katero je ljubil, kakor pravo mater, in jo po sedaj bode samo redko mogel videti. Zadnje besede njegove stríjne so bile:

„Kdor je priden ter pobožnega sercá,
Srečo, blagoslòv na zemlji vže imá.“

Poprej Mirko še nij razumel niti pomislil, kaj so te besede; a zdaj prvič, ko je slovo jemal od hižice, strijne in sestre, zazdele so se mu čudne ter dejál je sam v sebi: „da, priden sem dozdej bil in Boga sem se rad spominjal, a vendar, kde je sreča, ko mi je izgubiti vse, kar mi je ljubo in drago?“ Zapazil je, da se to dvoje izpodbija, a pretehtaval tega dalje nij, ker mlada kri ima lehke misli. Niti mu nij bilo neljubo, priti k ujecu, ki je prebival v svojej ve-likej hiži, kakor v mestu. Gospod Korén nij imel otrok, a mnogo hlapcev in dekel, katerim je vladal, kakor kralj. Vedénja je bil osornega, tu ter tam ošaben, časih dobrovoljen, gosposk, a ker nij bil izobražen, zopet ves kmetsk in lehko-veren. Mirka bi ne bil k sebi vzal, da nij uže slišal govoriti, kako bi se lahko usmilil te sirote, katerej je ujec on, bogatín brez otrok. Tako je Korén Mirku storil samo polovično dobroto, niti mu je bil za očeta s kerščanske ljubezni, nego le prisiljen dobrotnik z ljudskega strahú. To je Mirko hitro začutil.

Krasna biža, živo gibanje, lepa obleka in dobra hrana mu niso nadomestile ljubeznivega nasméha pokojne matere ali strijne Rese.

A z jedne strani je gospod Korén z Mirkom modro in hvalno delal. Dal ga je dobrim učiteljem ter ga navadil redú in pridnosti. Lenega časa nikoli nij bilo. Kedar je gospod videl, da nij za knjigami, izročil mu je drug posel; tudi opominov in ostrih besed je slišal dovolj. Zato se je Mirko često domislil kočé za logom, otročjih let pri materi in pri strijni Resi; osobíto z večera so mu bile često na umu materine zadnje besede:

„Kdor je priden ter pobožnega sercá,
Srečo, blagoslòv na zemlji vže imá.“

Nedolžno in mirno vest si je bil res ohranil Mirko, zdaj úže berdek mladenič; zato je po težkem delu in po nezasluženem svarflu največjo tolažbo nahajal v molitvi; a sreča — sreča, katero mu je obetala umirajoča mati, ako ostane priden in pobožen, ta se ga je vedno ogibala, kakor se mu je zdelo; kajti kadar je ob nedeljah šel na materino gomilo, mislil je, da nij nesrečnejšega človeka od njega.

Úže štiri leta je Mirko bival pri ujci ter doveršil je šole, v katere ga je pošiljal. Da bi kedaj ujcu bil dednik ter za naslédnika, tega se nij derzno misliti; kajti ujec je sam želel bistremu in pridnemu mladeniču poiskati prostora, kder bi svoj kruh služil. Tako bi se z lepa rešil sorodca, katerega nikoli nij z ljubezni imel pri sebi. Gospod Korén zatorej pošlje Mirka v mesto k bogatemu tovarniku in kupecu, s katerim sta si bila znanca. Gospod Grobiša je bil velik kupec, ki je imel obširne tergovske zveze. Potreboval je v továrnica, v prodalnicah in zalogah célo četo služabnikov in delavcev. Mirko je bil odločen v prodalnico. A kaj je bilo njegovo opravilo, to je težko povedati. Spravljjal in izlagal je razno blago. Če je kdo česa potreboval, klical in poslal je njega; kder je postál, tam je bil v napotje; kder ga nij bilo, tja so ga klicali, a kder je bil, tam ga niso potrebovali; ves dan je tekal po stopnicah gori in doli, s kratka, povsod so ga rabili, kder so ga mogli. To novo življenje Mirku nikakor nij bilo po godi. Kedar je zvečer spéhan in truden legel v posteljo, bil je vselej žalosten, opominjája se hižice za logom, ljube matere in njenih zadnjih besed. Bogobožen in priden je še vedno bil, a sreče, obétane sreče nij bilo. In ko ga je zjutraj zvon vzbudil ter zopet klical na težavni posel, zdelo se mu je v serci, kakor bi trebalo iti na vojsko. In potem je ves dan res bilo kakor v boji. Berzo se mu je bilo gibati mej célo četo služabnikov — z večine samih gibkih in šibkih gospodičev, ki so skakali, kakor spočiti jeleni, ter okôrnejšega Mirka sem ter tja suvali. Ker Mirko nij bil tako ugíbičen, rekli so, da je silno preprost in neumen, da-si je morebiti vedel več od vseh njih; ker je bil tih in miren, zato so ga tudi dražili, rekája mu „kesna Milka.“ Stega je bil še nezadovoljnější ter tih in sam svoj. Če so si tovariši o njem jezike brusili in ga zbadáli z neslanimi šalami, bil je res jezen ná-nje, na sebe ter na ves svet; tedaj moliti nij mogel, — tudi kočé za logom se je réje opominjal, in če so mu prišle zadnje materine besede na um, vrivála se mu je vselej hudobna misel, da niso resnica, kajti inače bi vendar úže bil srečo našel, ter da nij treba človeku, če hoče srečo najti, preveč vestnemu, preveč pridnemu in pobožnemu biti, nego da je dovolj, ako je, kakoršni so njegovi tovariši.

A Mirko je še vedno bil priden in pobožen, zato ga take izkušnjave niso mogle premotiti.

Mirku sta poštenost in pridnost pomagali, da mu je bilo mnogo laže. Gospod je zapazil lepa svojstva njegovega serca in duha. Njegovo znanje ter osobito krasno pisanje ga je nagnolo, izročiti mu račune. Tako je bil najpoprej četerti a potem tretji knjigovòd in pozneje novčni nadzornik v prodálnici. V tej službi je Mirko zopet imel z drugimi ljudmi posla. Mej njimi so bili stari in mladi, pošteni in ljubeznjivi, a tudi lehkomiselni in hudobni. Na Mirkovo nesrečo so ga nekateri teh ujeli v zanke. Ž njimi je prišel v razne družbe, kder je zvedel stvari in videl veselje, kakoršno mu je poprej bilo neznano. V začetku mu v teh družbah nij bilo po godi; mej glasnim razveseljevanjem si nij mogel zadušiti spomina o hižici za logom, o nedolžnem razveseljevanji mladih dnij ter o zadnjih materinih besedah, in ta spomin mu je kalil posvetno veselje. A zgodilo se mu je, kakor človeku, ki se pride kopat. Ko v vodo stopi, obzame ga kurja polt, kri mu k sercu tišči in sapo jemlje, a čim dalje giblje po vòdi, tem prijetnejša in ugodnejša mu je kòpel. Tako je bilo Mirku. Čim gostéje so ga imeli v družbi ter čim dalje se je razveseljeval, tem veselejše se mu je zdelo. Želel je to mamljivo srečo vedno uživati, če tudi si notranjega nemira nij mogel nikoli zadušiti. Mirko je bil uže na hudobnem potu in pretfla mu je opasnost (nevarnost), zaplesti se v záderge svojih brezbožnih drugárjev in tako zletéti za vabljívo srečo.

Bister in duhovit mladenič izvéstno (gotovo) kedaj v življenji pride na tako razpotje; blagor mu, ako ga tedaj zadene luč in pomoč od zgoraj! V kakej opasnosti je Mirko bil, to vidimo tudi, ker uže večkrat, kedar je pri blagajnici stal, obšla ga je misel, da bi si z novci srečo kupil ali ukradel!

Taka izkušnja jih mnogo v nesrečo pahne, ker obilica tistih, kateri imajo v rokah ključé tujih novecv, nema ni vere ni vestí. —

Bilo je nekak jesensk večer, kakor tedaj, ko je mati v hižici za logom umirala. Mirko se denes tega nij opomnel, ker to noč se je veselica obetala v gostilnici „pri jelenu“, kder so hoteli njega sprejeti v neko sumno dobrovoljno društvo. Samo še dve uri, in Mirko bode morebiti za vselej — izgubljen.

Ko je sedèl v pisarnici blizu blagájnice, o večernej veselici premišljuječ, odpró se vrata in pismonoša mu izroči list s pošte. Vstal je, odpečatal in čital:

„Dragi bratec!

Denes je baš dvanajst let, kar sva stala pri smerti pokojne matere.

Pol leta pozneje so naju razločili, a ostala sva si bila tako blizu, da sva se često videla. Ali kar si v mesto odšel, videla sem te samo jedenkrat o pogrebu strijne Rese; od te dobe je uže štiri léta. Serčno te želim kmalu zopet videti in vem, da se mi ta želja izpolni, ker mi je ti vendar ne odrečeš. Treba je takój povedati, kaj mislim. Jaz sem se zaročila z Radánom, sinom ujca Marka, pri katerem zdaj bivam. Posled osem dnij bode poroka, in tedaj se tudi tebe nádejem mej svate. Jaz se ná-te povzdájem (zanašam).

Vidiš-li, Mirko, kako dobrotljiv je nama ljubi Bog! Ti si našel v mestu lepo službo, in tudi jaz sem vdomljêna. Oba sva dolžna Boga — zahvaliti o njegovej dobroti. Ali še pomniš zadnje materine besede, ki se tako lepo izpolnjujejo:

„Kdor je priden ter pobožnega srcá,
Srečo, blagoslòv na zemlji vže imá.“

Dragi Mirko, kmalu pridi k nam, da se zopet serčno skupaj razveselíva. Izpolni še to željo svoje sestri

R o z k i.“

Mirko je polagoma spravljal pismo. Bil je ganen ter vznemirjen; v očeh so se mu prikazale debele solze. Berzo reče sam v sebi: „ne, nocoj ne pojdem na tisto veselico! Sram naj bi me bilo samega sebe, ako bi zdaj hodil „k jelenu.“ — Res nij šel. Česar uže dolgo nij bil storil, to se je zgodilo nocoj, da je zopet zeló serčno odmòlil večerno molitev; potem je še premišljeval srečo svoje sestrice in zadnje materine besede, dokler nij zaspal.

To noč Mirko nij mirno spal. Cela vojska je bila v njegovej glavi; različne misli in podobe so mu kar sem ter tja šivále.

Mahóma mu blagajnica pride na um. Stara izkušnjava ga zopet prime. Toliko novcev imeti, to je prevabljíva misel! Greh bi res bil velik, a dobiček bode tudi velik — in sreča? — Oh, zdaj je po ubozem Mirku! Tiho vstane, obleče se in leze počasu ter pazljivo v pisárnico . . . Pst! nekaj se je genolo! Ne, zmotil se je, z ulice se sliši čuváj, ki najjstjo uro kliče. Skerbno vtakne ključ, oberne ga — in njegovim očem se odpre novcev zlatih, srebernih in papirnatih, da bi sto ubogih družin imelo dosti. Vse je v njegovih rokah; a Mirko vzame le papir, ker ga je laže nesti; samo nekoliko zlata nadene v žepe. Potem z nova zaklene blagajnico in sobo, ter kmalu je na cesti — bogat in srečen! Res srečen, ako bi se mogla sreča za novce kupiti.

Kako se je zdajci izpremenil! Ves bojazljiv, nezaupljiv in prestrašen je! Zdi se mu, da vsak, kdor ga sreča, utegne mu uže raz obraz čitati storjeno hudodelstvo, ter ako stopinjo za soboj zasliši — birič je, ki ga loví, da bi ga v ječo gnal; kder kako luč opazi, vidi tudi zalezoválce, ter novci v žepu se mu zdé tako težki, da mu ustavljajo naglo hojo, kakor da bi ga poprej hoteli sodišču v roke dati. Če naglo ide, boji se, da bi ljudje kaj sumili, a če hodi polagoma, to ga tem prej zasačijo. V tem groznem strahu pride iz mesta do kolodvora, in takój si kupi list, da bi pobegnol v Terst. Ko stopi na voz in ko sopara zazvižga, Mirko misli: zdaj sem otét! A hitro ga obide nova misel: „kakor Grobiša opazi, da me nij ter da so z menój izginoli novci, takój ga utegne bití sumnja, da sem na Terst odpotoval.“

To je ubozemu hudodélniku nov strah. Zatorej na pervej postaji izstopi, rekši, da nij pravega vlaka pogódil, vzame vozni list na drug železnocésten prámen, ter tako stori često zaporedoma, dokler v Pariz ne pride.

Sam je bil na vozu poleg nekake stare ženíce; te se mu ni bilo treba bati. A druge viharne misli mu jemljó pokoj: hižica za logom, vesele mirne ure mladih dnij, umirajoča mati in njene zadnje besede. Kar je tedáj mati rekla, to je zopet istina: samo pridni in pobožni so srečni. Kako srečen je poprej bil Mirko, a kako nesrečen, neizrečeno nesrečen je zdaj!

„Pariz! Izstopíte!“ zavpije železnocestni izpredovnik. Mirko je bil v Parizu; a jedva ugleda usnijéne kapice pariških birúčev, uže ga kolje misel: „čakajo te; po berzozjavu so zvedeli tvoje zločinstvo, tvoj pobeg in popis tvoje osebe!“ — A nij bilo tako! Mirno so mu dali iti svojim putem. Nego kdo vé, alí ga uže v

drugej ulici —. Glasove čudno znanega zvona začuje. Da, glas domačega zvona je bil, ki je Mirka vzbudil iz trdnega spanja! Mirko nij bil v Parizu, nij okradel blagajnice, nij storil nikakoršnega hudodelstva, — vse to se mu je le sanjalo, a te sanje so bile strašne, da mu je merzel pot raz čelo kapal. Mahoma vstane ter se ozre okolo sebe, in iz globočine svojega serca vzdahne: „hvala Bogu, da to res nij! Za vse zlato vesoljnega sveta ne bi hotel v resnici tacega strahú prebiti! Stóperv zdaj uméjem resnico materinih besed:

„Kdor je priden ter pobožnega sercá,
Srečo, blagoslòv na zemlji vže imá.“

„Največja in najlepša sreča je mirna, nedolžna vest. Ko bi nikoli ne oskrnil svoje vesti, nikoli ne bi izgubil sreče. Te strašne sanje so materin blagoslov, milost, katero mi je izprosila na svoje smerti dan. Še denes pojdem na nje gomilo, ter ponovím, kar sem obétal o njenem pogrebu.“

Kako srečen je bil zdaj Mirko, ker nij bil res hudodelnik, kar bi se bilo jako lahko zgodilo, da je dalje živel, kakor zadnji dve leti!

Hitro se obleče, gre v pisarnico ter vse pregleda — a vse je bilo v redu. Potem ide h gospodu, prosèč ga štirinajst dnij odpusta, na kar mu gospod rad pristane.

Še tist dan zvečer je Mirko klečal na materinej gomili, ponovljáje svoje obétanje. Sedèl je malo pozneje poleg sestre, njenega ženina in ujca Marka pri večerji.

Izpraševali so se ter pripovedovali si, da drug družega nij razúmel. Jutro-dan je bila nedelja in Mirko je z Rozko šel na izprehod. Utegnete si misliti, kam sta šla: k hižici za logom. Mirko je Rozki razno kaj razodel, česar zvečer nij mogel povedati: o svojih zmotah, o strašnih sanjah, o svojih novih ukrepih in obétih. V takih pogovorih sta prišla do hižice. Še je stala, kakor pred dvanajst leti, samotna in prijazna; vsak prostorček okolo hiže jima je zbudil spomine o mladih dnéh, o materi in o nje zadnjih besedah. Tam je Mirko sestri z nova obétal in jej dal roko, da si hoče máterine besede ohraniti v serci, ogibatí se slabih družeb in sreče iskati samo v kreposti, poštenosti, pravičnosti in mirnej vésti.

Hrepenenje.

Še zadnji krát, še zadnji krát,
Poprej ne grem iz solz doline,
Goré bi sinje videl ràd
Slovenske svoje domovine!

Rad videl travnik bi in gáj,
Kjer smo otroci se igrali,
Domače hiže tihi ràj,
Kjer smo nedolžni stanováli.

Čemú, čemú so te željé,
Čemú solzé in vzdihí vróci?
Goré stermé, vodé šumné,
Sto milj me od domovja lóci.

Da zrédil krila bi, ko ptič,
V oblák bi dvignil se vriskáje,
Nikjér bi ne počíval nič,
Leté v domače drage kraje.

A tu pozabljena jaz stvar
Po drazem dômu sam vzdihújem,
Izlívam v pesni tuge žar
In bridko se solzím na tujem.

J. Leban.

Vse drugo je lahko, samo začetek je težak.

Slavko je bil drugače verlo dober ter priden deček, samo zjutraj za rana vstajati nij mogel.

Znal je, koliko zamudí, kedór zlate rane ure zaleží, zatorej je ukrepal in ukrepal poboljšati se ter si prizadevati, da se te gerde slabosti odvadi. A zamán! Potrebne serčnósti in prave terdne volje nij bilo; zato je ostalo vse, kakor poprej.

Necega poletnega jutra se Slavko uže ob petih zbudi. Takój se opomni svojega sklepa ter si misli: začeti je treba!

S temi besedami hitro skoči iz postelje; a jedva je bil na tleh, ko ga čuden mraz izpreletí po vseh udih; tako se je lenoba uperla njegovemu pogumu.

Hitro se obleče; a tudi mej tem, ko se je oblačil, napadalo ga je leno telo često, da bi ga nazaj v posteljo pripravilo; vendar Slavko je zdaj srečno premogel vse napasti.

Ko se umije, obleče in jutranjo molitev odmoli, sede k oknu ter se uči in pripravlja za šolo, kakor poprej še nikoli. Z veseljem opázi, da mu denes gre tudi vse bolje v glavo nego li druge krati.

Učitelj je bil ta dan sè Slavkom posebno zadovoljen; čudil se je, kako se more tako naglo izpremeníti. Objavil je to veselo vést tudi njegovima roditeljema.

Roditelja sta se zeló razveselila.

Tudi Slavko se je čutil vsega drugačnega; bilo mu je, kakor bi se mu denes pričelo novo življenje.

Mislil je: kako malo me je davi truda stalo, da sem zmogel lenobo ter se pokazal korenjaka, in koliko veselja imam denes uže ves dan zaradi te malenkosti! Ali bi ne bil velik neumnež, ako ne bi vsako jutro tako storil?

Res, storil je vsako jutro, in je tudi vsako jutro laže vstajal. Naposled se je tega tako privadil, da uže nij mogel dalje v postelji ostajati, ako bi tudi bil hotel. —

Glejte, otroci, baš tako je z vsem, kar se nam v začetku težko dozdeva. Samo poguma in prave terdne volje nam je treba ter zmaga je gotova. Delajte tudi vi tako, kakor Slavko, in lahko vam bode premoči lenobo.

O tej priliki naj vam tudi povem čudne sanje, katere sem nekedaj slišal od prijatelja. Pripovedoval mi je ovako: „Sanjalo se mi je, da grem po ozkej cesti, po katerej je uže pred menój šlo mnogo ljudíj, a večina se jih je vernilo ter mi reklo, naj ne hodim dalje, ker sredi te ceste leží velikanska skala, preko katere človek ne more priti.

A jaz se tega nijsem ustrašil, ker sem vedel, da je šlo pred menój vendar nekoliko ljudíj, ki se nijso vernili; šli so bili zatorej preko skale.

Ko tako grem in grem, zdelo se mi je, da vidim v daljavi majhen kamen, ki je bil tem večji, kar se mu bliže primičem, ter naposled stojí pred manoj velik, kakor hiža.

Zdaj sem se hotel tudi jaz verniti. A v tem trenutji me prime nekedó mehko za roko ter mi tiho na uho pošeptá: ne vračaj se, ker si na potu kreposti. Kamen, ki ga imaš pred soboj, nij drug, nego kamen dobrodельne mrznje.

Zatorej ne straši se njegove dozdevne velikosti, pogumno ga preskoči in — prebite bodo vse težave.

Mislil sem si: zgôdi se, kakor mi si rekel; zatisnem oči, globoko vzdahnem ter preskočim velikansko skalo.

Potem se ozrem, ali kako se začudim, ko ne vidim ničesa razven malega kamenca, ki ga vsak človek more prekoračiti, a meni se je samo v domišljétini zdel hiže velik.

Bilo mi je, kakor da sem okreval od zelo opasne bolezni, ter dobil zopet nove moči.

Ko se ozrem, ugledam ogromno število ljudi, ki so stali pred tem kamennom, zbal se ga ter se povernili. Jaz sem je klical in prosil, naj bi se ne bali, ker je kamen samo prazno strašilo, ničeve slepilo človeškim očem. Pogumno preko njega in zmagano bode vse!

A ljudje me niso hoteli slušati. Jaz sem bil tega zelo žalosten, jokal sem se, in ko se prebudim, imel sem solzne oči.“

— 6.

Otročje veselje.

Peter, Ivanko in Jélica, cvetoči najemnikovi otroci, gredó lepega pomladanskega dneva na travnik, kjer so tergali dišéče cvetlice in je pletli v krasen venec.

Veselili so se prijetnega vzduha (zraka) okolo sebe, ker nedolžno, pošteno serce tudi male naravne darove prejémlje z veseljem in hvaležnostjo.

Mej pogovorom velí Peter: „vsak izmej nas naj si izbere še posebno cvetlico, katera mu je draga nad vse druge.“ Vsi so tega bili veseli ter izbrali so si vsak svojo cvetlico. Ko so se zopet sešli pod senčno lipo, pokazal je vsak svojo izvoljenko.

Peter, najstarejši, izbral si je vijolico ter dejal: „v pohlevnej tíhoti mej travo raste, skrita, kakor prihod in blagoslov drage pomladi. Ljudje jo spoštujejo, ter vsak, kdor ide s polja, vzame jo s soboj in jo imenuje pervorojeno pomladansko dete, cvetlico pohlevnosti.“

Ivanko si je izbral belo lilijo in rekel: „vidite, to cvetlícico sem si jaz izvolil, kajti lilija je podobna nedolžnosti čistega serca, in še nam oznanjuje ljubezen Njegovo, ki je nebo sè zvezdami in zemljo s cvetlicami okrasôtil.“

Tudi Jélica je dobro izbrala, cvetlícico potôčnico. „To cvetlícico, predraga brata!“ tako je rekla, „našla sem pri studenci. Ali se ne svéti, ko zvezda na nebu? Nje sinje cvetje se ogleduje v potoku. Zato se imenuje potočnica. Ona je cvetlica ljubezni, cvetlica nežnosti. Izročam jo vama, da jo tudi vpleteta v lepi venec, in potlej tecimo domóv ter venec pokažimo očetu in materi!“

Veseli so otroci prihiteli k roditeljema ter pokazali svoj pomladnji venec. — „Rés je lepo cvetje v tem vencu,“ izpregovorí sivi oče, „v njem vidim pobožno nedolžnost, pohlevnost in ljubezen. Cvetlica je lepša od cvetlice.“

„A te cvetke vendar še nemajo najlepše krasote, katero si dobodo, ako je prejmeta vidva, ti, ljubi oče, in ti, draga mati!“ — Tako odgovorí vse troje otrok in spleteni venec podaré svojima roditeljema.

A. M.

Bledsko jezero.

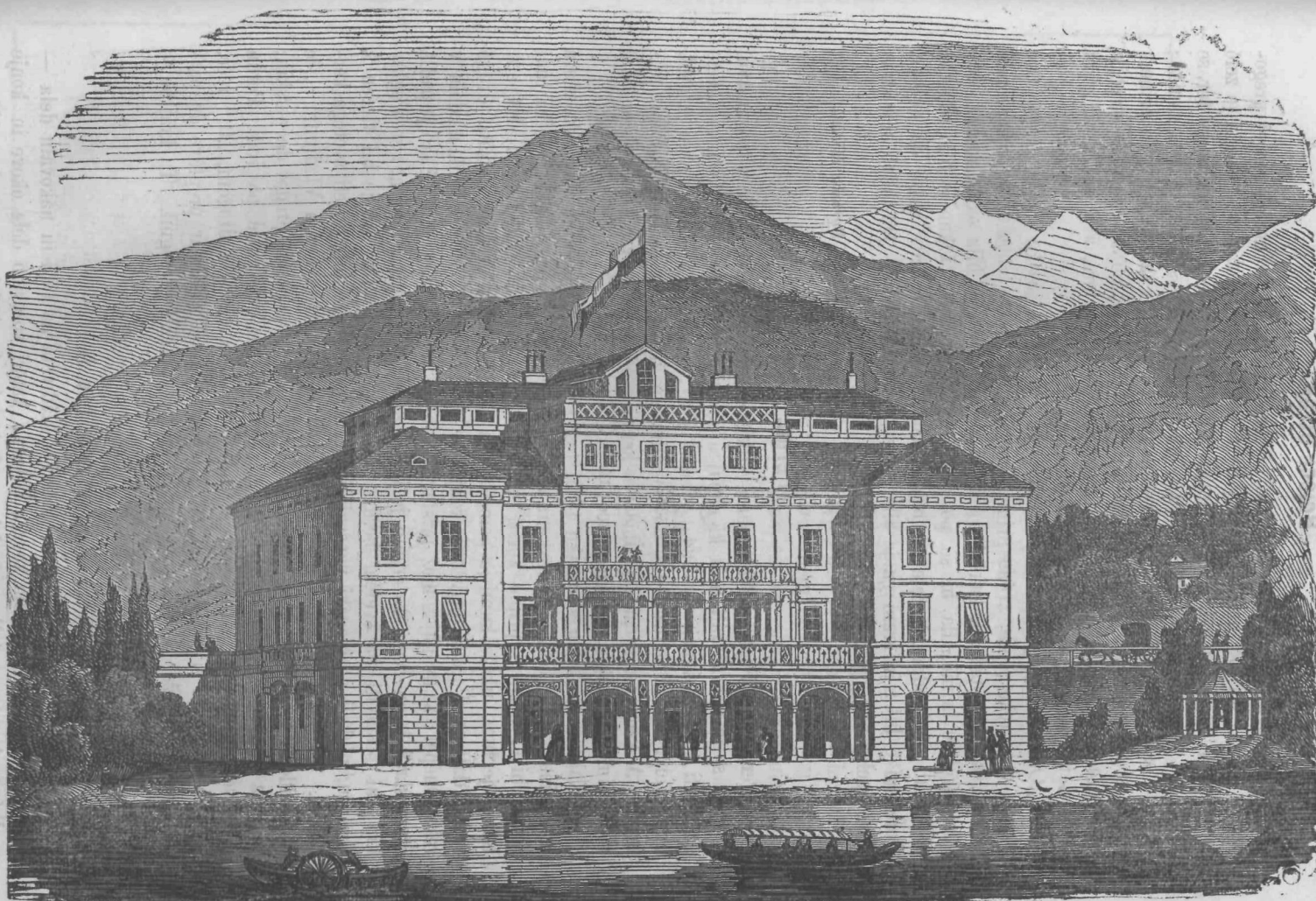
Nij ga lepšega kraja na kranjskem svetu, nego li je Bled s prekrasnim jezerom. Kedór je bil tako srečen, da si je ta kraj ogledal na svoje oči, prisiljen je pristati na besede slovenskega pesnika, da je ta kraj „podoba raja.“ Bled, ki ga je štiri župovine (fare): bohinjsko Belo, Grad, Gorje in Záspo, poln je ves naravnih lepot. Človek ostermí, kedar ugleda toliko lepega na toličkem prostorčku. Zadaj stari „Triglav“ sive glave molí k nebu; na levo in desno kipé druge višine, kakor bi se otroci družili k očetu starcu, opiráje se na njegovo terdno podkrlíje. Pod višinami so planine in zelene ravní: „Pokljuka“, „Ríbiščica“ ter druge; na jug mejo delí gostolesna „Jelóvica“ z „Babjim zobom,“ a na severu se vzdiga „Holm,“ ponosno se oziráje po bledskej okolici. Mej vsemi temi krasotami je najlepši prizor jezero. Sredi jezera, na 113 metrov visocem otoku, mej košatimi lipami stoji cerkvice, bogorodíci (materi božjej) posvečena. Dvé kaméni stolbi (šténge) ideta na hribček; prva ima 99 stopnic, storjénih srédi minólega veka, a druga samo 76, v novjšem času predelanih. Okolo jezera stojé berda, po berdih sem ter tja raztresene kmetske híže, okolo híž zeleni vertje in njive; vse to vzvišuje lepoto bledskemu jezeru. Na desno, tikoma jezera, verhu 136 metrov visoke skale, stojí bledski grad, okolo katerega so po ravnini zopet bogate, zidane vasí, — prijetno obližje. Pod gradom je zaradi starosti imenitna župna cerkev sv. Martina z novo duhovno hížo, ki ponosno gleda na jezero. Pri cerkvi na desno roko je vas Grad, a sredi nje holm „Bledec“, zanimljiv osobito zato, ker ima ves kraj imé od njega. Krasna plosinja novjšega dela in polétna zasélja ob jezeru mu zaljšajo okolico. Posebno znamenita na levem je híža (glej podobo), v katerej so „bledske toplíce.“ Tu utegneš malo sestí v prijetno senco mej díšeče cvetje, da se okreпчаš tam z dobrimi jedili gospodínje Peternéljke. Toplice so zdaj svojína grofa Ajheljburga. — Posebno se odlikuje zasélje barona Alfonza Cojza, potem Rittmajerjevo, Lazzarinijevo, Pangerčévo, Toenijesovo itd., kajti úže jih je zaradi železnice kar dlje tem več.

Jedro vseh gostilnic je ostala še zdaj Petranova. Semkaj prideš, izprehájaje se ob jézerskem bregu. Če ti je úže híža z vnénje in notranje oprave jako po godí, še bolje ti ustrezajo nova zaselja ob jezeru, krasotěč mu obrežje. Pri Petranu v hladu pod drevjem ali v senčnici tik jezera dobodeš okusno a ne predrago kosilce. Potlej se utegneš v ladiji odvěsti na zeleni otok, od kodar zopet nazaj k toplicam. Za novjšé dobe je v Bledu napravil neki Švicar, po imenu Rikli, tudi merzle kopéli, ki úže zdaj slujó daleč po svetu.

Dokler še nij tekla gorenjka železnica, bilo je tujcem popotovanje v Bled jako težavno. A zdaj je drugače. Ako v nedeljo ali praznik ob osmih zjutraj na južnem kolodvoru v Ljubljani sedeš na voz, bodeš ob polu jednajstih úže v Lescih. Od tod se ali odvězeš ali peš odideš h bledskemu jezeru; samo tri četerti ure je hodá. Cesta, osobito preko Zagoric, lepo teče do jezera.

V ta prekrasni kraj naše kranjske dežele hodi mnogo tujcev od vseh krajev sveta, — največ iz Tersta in Gorice. — Človek more na Bledu ves teden mirno prebivati: samo kedar pride nedelja ali drug praznik, tedáj tudi Bled oživí; ob jezeru vse mergolí gosposkega sveta, a po jezeru sem ter tja gibljó čolnícki s pojóčimi Slovenci in Slovenkami.

— 197 —

Bledske toplice.

Boječi otrok.

Ivko je bil mnogo boječ deček. Noben človek bi ga ne bil mogel pregovoriti, da bi šel po noči sam, niti ne v kak najbližji kot hiže. Oče si je zelo prizadeval, da bi mu odpravil ta prazni strah. „Poglédi vselej na tanko ter se uvéri, da nič nij, kar te straši,“ tako mu je rekel uže stokrat, a vse zamán; Ivko je ostal Ivko. Necega dné z večera ga oče pošlje v zadnjo sobo, da prinese klešče s police, ker je bilo treba izdreti gvozd iz klopi, ob katerega se je bila mati uže često zadela in si obleko raztergala. — Ivko gré, a v tem hipu zopet odskoči ter zavpije, da je vsem po ušesih zazvenélo.

„Oče! oče! pojdi gledat; strahovi so v sobi na soséku (omari)!“ — Oče vzame v to roko svečo, z óno prime Ivka ter ga s soboj vleče. A jedva stopita v sobo, takój se pokaže, kakšni so ti strahovi. Dekla je bila okolo soséka obesila nekoliko brisáč, da bi se po noči hitreje posušile. Okno je bilo odperto. Ko Ivko duri odpre, začele so brisače od propúha gibati, kakor da so žive. Smeh úide Ivku in sram ga je bilo, da se je tega ustrašil. Odsihdob si je strahove vselej bolj ogledal.

Barbika Höchtl.

Perún.

Perún je bil starim Slovanom velik bog, dokler so živeli še v poganstvu. Z njim so si vobraževali nebeski ogenj ali blisk ter ga po božje čestíli. Da so ga imeli tudi Slovenci, to še zdaj svedoči jezik, namreč peruníka nam je cvet, nemški imenovan Schwertlilie, ter po Štírskem živé ljudje, ki jim je Perún priimek. A kadar so se naši pradedje pokerstili, odvergli so vse kumírje (malike) in z njimi tudi silnega Perúna.

Kako se je temu siromaku tedáj tesno godilo, pripoveduje slovanska stara zgodovina. Tam čítamo o ruskem vélicem knezu Vladimíru, da iz početka tudi pogán bivši pozneje prime kerst, in pride v svoj stolni grad (mesto) Kíjev. Kakor je tam, ukaže kumírje pométati na zemljo, té na drobno sesékati, druge ognju dati, a Perúna privezati konju za hvost (rep) in vléči z berda nizdolu v reko Dnéper; še dvanajst mož pristavi, da bi ga topli s palicami. Tako je padla stara slava temu bogu, kateremu je bil poganski Vladimír poprej nov srebrogláv kip dal postaviti na svetem berdu blizu knežjega dvora. Ko je bil vlečen k Dnépru, plakali so njegovi neverni ljudje, kajti še nijso bili prijeli svetega kerščenja. Privlekši veržejo Perúna v Dnéper vodo. Pristavi jim Vladimír: „če kje pride h kraju, to ga odrivájte od brega, dokler ne preíde pragov dnéperskih; tam ga ostavíte.“ A oni so storili povelje. Kakor ga spusté po vodi, Perún priplóve zopet k bregu (nij odhajal rad), a mož ga odrine z drogom, „tí,“ reče, „Peruníšče, dosti si jedel in pil, a zdaj poplóvi proč!“ Kadar preplóve dneper-ske prage, izverže ga veter na suho, kjer je obležal in segníl. Ta kraj se je potlej imenoval Perúnj breg.

K o v a š t v o.

Kovač je prost rokodelce, kateri s kládívom na terdem nakovalu dela — kuje; posebno imenujemo kovača tistega, kateri vozovom dela okove in konje podkáva. A vsem ostalim rokodelcem, kateri imajo sè železom posel, pridévamo

Volk. (Canis lupus.)

taka imena, kakoršna njih delo najbolj označajo. Tako zovemo žrebljarja ónega, ki žreblje dela; kotlárja, ki kotle kuje; orožárja, ki orožje, nožárja, ki nože, ključáničarja, ki ključánice nareja i. t. d. Samokovnik (fužinski kovač) zveršuje največje in najtežje stvari: nákovala, kotve (mačke) ladijam ali korabljem itd. Namesto navadnega mu služi velikánsko kládivo, katero voda goni, da zatorej samo kuje brez njegovih rok, zaradi česar tako napravo Slovan samokòv imenuje. Kovači, žrebljárji, ključáničarji in orožárji železo kujó z manjšimi ročnimi kládivi. Orožárjev je kar dlje tem menj, ker zdaj orožje največ delajo tovarnice.

Kovač si železo kupuje od železnárja. Železno plêsmo (šino), katero potem razkuje na raznovrstne stvari, prvič preseka z razsekáčem na več manjših kosov. Ako n. pr. hoče kola okovati, odseka od železnega plêsma toliko železa, kolikor mu ga je treba v okove na kolesih. Potem železo v ognji razbéli z mehóm, ter postavi na svoje nákovalo, kjer je često po več kovaških pomagačev po taktu kuje s kládivi, po 11 do po 16 kilogramov težkimi. Železo se tanjša in tanjša, da se napósled prestóri v šibák obroč. Ko je kolesno opasflo gotovo, tedaj se s prebijáčem na več krajih žrebljem prebijó skvóžnjice (luknjice), da se železni obroč h kolesu prikuje.

Kovač dela v kovačnici, kjer ima obilo orodja, a največ klešč, s katerimi železo v ognji derží, da se ne opeče. Tudi rabi mnogo kládiv razne velikosti, da ž njimi tolče.

Kotlarje štejemo tudi h kovačem. Oni od rumene medí in bakra delajo raznovrstno posodje: kotle in kotlíče, sklede, skóvrade (ponve), verče, raznovrstne ceví i. t. d. Kotlarji tudi hiže in zvonike pokrivajo z bakrom.

Kotlarji v tovarnicah kupujejo méd in baker, njim uže nalašč pripravljen, rekše tenko razblínjen, ter ga potlej v posebne stvari še po svojem načinu pripravljajo. Treba da vsako posodo še poprej od znotraj pocínijo, predno jo prodadé, ker drugače bi vse take posode ne bile samo kvarne (škodljive) zdravju, nego tudi jako opasne življenju.

Klepárji ob kositru in rumenej pločevíni narejajo raznò katero hižno ter kuhinjsko posodje, ceví i. t. d. Oni navadno delajo, kakor kotlarji, ter jim rabi malo ne isto orodje. Tudi ti hiže in zvonike pokrivajo sè železno pločevíno.

Nožárji gotové nože ob železu. V starih časih so ljudje rezali z noži od kamena, ali da bolje rečemo: namesto nožev so rabili ostro kamenje in skoljke. Stari Gali, Rimljani in Gerci so uže poznali nože, a niso z njimi rezali pri mizi, ker je tedaj bila navada, uže razrezane in razdrobljene jedí na mizo nositi. Pri obedu nij zatorej bilo družega treba, nego jedí s persti devati v usta. V 13., 14. in 15. veku so jeli rabiti nože tudi pri jedí ter uže takój v tistem času nahajamo več verst nožev v Angličánskej, Francoskej in Nemškej zemlji, tudi uže pri nas. Vilice so izuméli v 15. veku in prvi so je Lahi rabili. Nožarji delajo nože na drobno, a na debelo se gotové v posebnih tovarnicah, izmej katerih je najiménitnejša agličánska v Scheffíeldu. Perva britev je bila narejena 1638. leta, prvi peresni nožič 1650. l., a prvi mizni nož in vilice 1798. l.

Ključáničarji ne gotové ob železu samo ključánice in ključev, nego tudi razne druge stvari: mline za kavo, okóve, verige, rešetka i. t. d. Homer pripoveduje, da so uže v starih časih poznali ključánice in zapore. Lakedemonci so izuméli ključe, katere so pozneje Rimljani in Gerci doveršili. Perve umételjne

ključanice je izmislil Ivan Ehemann v Norimbergu 1540. leta; potem so Francozi in Angličani izuméli raznovrstne žabnice (obešalne ključanice) in jako umételjne spróžnice. Ključaničarji novejše dobe so v tej stvári uže zeló zeló napredovali. Komu niso znane umételjne ključanice železnih blagajnic? — Mi Slovenci imamo verlih nožárjev, katerih zdelki so bili na razstavah javno priznani. V Ljubljani sluje Nikolaj Hofmann.

Tudi ključaničarji z ognjem zdelujejo železo. Treba jim je meha, raznovrstnih klešč, kládív, pil, prebijáčev, dlet, presekačev i. t. d. Kovíne zdelovati so ljudje znali uže v starodavnih časih. Mnogo je še drugih rokodelcev, ki zdelujejo kovíne. Taki rokodelci so: srebrárji, zlatárji, zvonárji, orožárji, kositrarji ali cinarji.

Zvonárji lijó zvonove od zvonovíne, katera ima v sebi 3 do 5 delov bakra in jeden del kositra (čistca). Uže v prvih časih so imeli po jutrovih deželan majhene zvonce. Egipčani so je rabili v nekako godbo ob slovesnostih in plesih; Hebrejci so s takimi zvončki lepšali svojo obleko, a Rimljani so z njimi dajali znamenje, kadar so hoteli kak zbor sklicati. Namesto denašnjih velíkih zvonov so jim rabili bakréni kotli, po katerih so s kladivcem ali s čim drugim tolkli. Perve cerkvene zvonove je v začetku petega veka uvédel škof Pavlin v mestu Noli blizu Vezuva na Laškej zemlji. Do 12. veka so zvonove rabili vedno samo v zvonjenje; a ko so v tem veku izuméli ure na zvonikih, upotrebjeváli so zvonove tudi takim uram.

Najiménitnejši zvonovi so v teh mestih: zvon sv. Štefana v Dunajskem mestu, z jarmom vred 28.787 kilogramov težák; največji zvon je v Pekingu na Kitajskem, 67.207 kilogramov težák; a na Ruskem je največji v Moskvi, do 1000 centov ali 56.006 kilogramov težák, imenovan „boljšoj“ (véliki); treba je 24 ljudj, da mogó z njim zvoniti.

Kositrarji so imeli v prejšnjih časih mnogo več dela, nego-li zdaj. Nij je bilo hiže, v katerej bi se ne bila našla kositréna posoda. Gerkom in Rimljanom je bilo mizno ter tudi vse pitno posodje od kositra. A kadar so izuméli porcelan, od tedaj je kositrénih posod tako menj in menj, da je zdaj uže malo kje vidimo.

Orožárji gotové raznovrstno orodje drugim rokodelcem, n. pr. dleta, klešče, i. t. d., a delajo tudi kolomére (cirklje), ki je kupujejo risarji, da jim rabijo v risanji.

Orožárji se v nekterih zdelkih približavajo ključaničarjem, a v drugih zopet strojetvorcem.

Prirodopisno-natoroznansko polje.

V o l k.

(S podobo.)

Volk (*Canis lupus*) je podoben psu a večji od njega, dasitúdi se dobodo psi, kateri so malo ne toliki ter tako močni, da bi človek mislil, volkóvi so.

Volk je navadno dolg nekaj nad 1 meter, rumenkasto-siv in černo-lisast. Iz očj mu gleda lokávost (zvijácnost) in poníglavost. Neizrečeno je samogolten, vedno bi žerl; a vse nič ne pomaga, zmirom je lačen ter suh, kakor terlica. Poleg vsega tega je vendar krepak in močan, da-si je videti ves terhel in medel.

Nego ob vsej svojej môči je poníglav in bojazljiv; poštenega boja se ogiblje, ter zato po navadi ne gre na človeka. Mej poletjem se klatijo volkovi največ po samem preko gozdov ter iščó zajcev, ptic, podgan in domače živine, ako jo mogó kje dobiti. A po zimi, kedar pritisne hud mráz in jim živeža v gozdu nedostaje, zberó se na večje čete, lačni se potepajo s hriba na hrib ter po noči strašno zavijajo, da je človeka groza. Lakota je goni na polje, ob cestah se potíčejo, pritepó se v vas, pograbijo psa izpred hiše, živino iz hleva, konja izpred voza. Volk, da-si je videti boječ, napade, ako je zeló lačen, tudi človeka; in kedar uže okusi človeško meso, potem silno derzen kólje ljudi, osobito otroke. Videli so ga, da je mrtvece vlačil iz grobov in žerl.

Na paši se prikrade po visokej travi ter potlej preží na žrebe, telico, svinje ali koze, ki se mirno pasó. Najrajši grabi neumne ovce, bodi si na paši, ako ovoha, da nij psa blizu, bodi si po noči v staji. Tedaj kolje neusmiljeno, ter mnogo več podavi, nego mu je potrebno. Z ovco preskoči plot; nesoč jo derží toliko od tál, da se mu ne vleče po zemlji.

Od ubitega volka človek baš nema velike koristi. Njegovo meso niti druge živali nehté jesti, menda zato, ker zoperno diší. Sam njegov kozuh je nekaj vreden; največjo ceno imajo ruski in švedski volkovi, katerim se kože cené po 8 do po 12 goljdinarjev.

To kvarljivo zver zatirajo in pobijajo povsod in vedno. Poprej so jim nastavljali zanke, kopali jim jame, a zdaj je streljajo, ali moré sè strupom. Podmétajo jim mesa, otrovanega s strašnim jadom strihnínom. Zver jedva požre meso, in uže je mrtva.

Volčica konci aprila meseca v kakej skrivnej jami skotí po petéro do po devétero volčét, ki so po 12 do po 14 dnij slepi ter dve ali tri leta verhá dorástajo. Kakor sploh vsi živálji mladíci, tako so tudi volčeta zale živalce v sivkasto-rumenih kožúških. — Mladi volk se hitro sprijazni s človekom, privadi se pásjega živeža ter sprijátelji se časi tudi s psom.

Največ volkov se potika po notranjem Kranjskem, kamor prehajajo iz Hervatskega; a še mnogo več nego pri nas jih je po Hervatskem, Ogerskem, Erdeljskem in Galíškem, največ na Ruskem, kjer so tako navadna zvér, da v zimi nihče ne sme po noči iz hiše iti brez orožja.

Jezikoslovne stvari.

Mirodvor. — Kaj je to, mirodvor? Kdo bi to besedo kdaj mogel razumeti, ako ne bi znal, da Nemeec velí Friedhof? Učeni slovenski novinarji so óčetje te strašne prikazni; kajti v nemškem je Friede mir, Hof dvor, obtorej Friedhof, mirodvor, a nič ne dé, če Friedhof (govorí se tudi Freithof) nij „dvor mirú,“ nego samo „ograjèn dvor“ (eingefriedeter Hof). Kar nikomur na božjem svetu ne bi na um prišlo, to na um pride bistrournemu Slovencu. Kodar hodijo slovanske noge po zemlji, kodar se čuje slovanska beseda, povsod se govori: pokopalíšče, grobíšče, grobje sred. sp. jedinstv. št. (srb. groblje), križíšče (po Notranjskem), od mnogih križev itd. — Uboga slovenščina! Mirodvorci s tobój delajo, kakor svinja z mehóm; prestóрили so te v gnjusen mirodvorski jezik.

Razne stvari.

Drobtine.

(Konec šolskega leta) boste imeli na kmetih v nekoliko dneh. Nekateri se veselé, a nekateri zopet s strahom pričakujejo tega dneva. Ako bi bili vse leto pridno delali in se učili vsi, nikomur bi zdaj ne bilo straha. — Bog daj, da bi vsaj k letu nihče izmed vas ne imel strahú na zveršetku šolskega leta.

(Za kašelj) je dobro domače zdravilo to-le: Nakaplji si loja na papir ter si ga deni na persi. Odleglo ti bode kmalu. — Često pomaga tudi na debelo stolčeni oves, ako ga v vodi skuhaš ter popiješ.

(Ako si roko ali nogo izpáh-neš) treba je takój poslati po zdravnika, a mej tem devaj merzle obloge na bolno mesto ter se prav nič ne giblji.

(Ljuljka) je strupena rastlina, ki raste ob mokrej letini po vseh sternenih žitih. Požene klasovje in ima rujavkasto, osladno zernje, ki je strupeno, nekoliko večje je od žita. Pleti se mora, vejati in dobro čistiti žito, ináče je kruh slab, pa tudi druga jed od take moke narejena nij zdrava.

(Umerl je) gospod Valentin Bernot, učitelj v Colu, ki je bil vsa leta blag podpornik „Vertca“. V miru naj počiva!

Računska naloga.

(Priobšil F. Kete.)

Koliko let sem zdaj jaz star, ako bodeva jaz in sestra, katera je 1 leto mlajša od mene, čez deset let oba skupaj toliko stara, kolikor je najin strije? A strije je zdaj dve leti mlajši nego li najin oče, ki je baš zdaj trikrat toliko star, kakor jaz in sestra skupaj.

(Rešitev in imena rešilcev v prihodnjem listu).

Rešitev računske in zabavne naloge v 7. listu „Vertca“.

a) Rešitev računske naloge:

Oče je star 45 let,
 mati . . . 36 „
 sestra . . . 18 „
 jaz . . . 12 „

Skupaj . 111 let;

to je 1332 mesecev, a četertina od tega je 333 mesecev.

To nalogo so prav rešili: Gg. Fr. Tomšič, kap. v Koprivi; Fr. Kljun, feldvebelj v Ljubljani; Jak. Velikonja, učit. pri sv. Luciji na Mostu; Marko Kovšca, učit. v Selcih; F. Kete v Premu; Janez Žužek, fant v Laščah; André Baračič, učenec v Klani; Heljeodor Kromi, učenec v Laščah; Narodna šola v Ajdovščini; Alojz Škoda iz Zaplaza pri Trebnjem. — Marija Papež v Jesenicah; Antonija Breskvar in Marica Golob v Ljublj.

b) Rešitev zabavne naloge:

Glej denašnjo prilogo in videl bodeš, da se naloga lahko raztično reši.

Prav so jo rešili: Gg. Fr. Ferk, pri sv. Jakobu v slov. goricah; Marko Kovšca, učitelj v Selcih; F. Kete v Premu; Adolf Pracni v Staremtergu poleg Loža; Karl Lampreht, Janez Glazer in Karl Kocmut, učenci v Puščavi na Štirkem. — Meta Pukl v Žečah pri Konjicah.

LISTNICA. Gg. M. P.—l v Žečah: Vašo mično povestico smo prejeli ter jo prinesemo prihodnjíč, denes je bilo nemogoče. Sprejmite naš priserčni pozdrav ter širite naš list povsod, kodar se nahaja naša dobra slovenska mladina. — J. V. v Černemverhu: Poslano prejeli, a govorili bodemo z Vami o tej zadevi še pisмено. Da ste nam zdravi! — F. K. v P.: Povest o Kalifu je uže preveč znana; otroci jo imajo v „Šmidovih“ pripovedkah. — L. U. v A.: Opravišтво „Vertca“ je primorano vsacega naročnika opomeniti zaostale naročnine; to tudi že v ečina naših čast. gosp. naročnikov, ker nekateri pozabijo. A opomine pošiljamo samo po listnicah, v zapetih in zapečatenih listih tega storiti ne moremo, ker bi našemu listu bilo v materijalno kvaro. — M. Šos na Studenci: Poravnali smo, kakor nam ste naročili. — V. Č., učit. v Št. Petru: 3 glđ. prejeli ter Vam 40 kr. vpisali za prihodnje leto. Da ste nam zdravi! — A. H. v D.: Prejeli in oddali! — Ljudska šola v Zatičini in Št. V. v Podsredi: Naročnino prejeli do konca tekočega leta.

Denašnjemu listu sta pridejani dve posebni prilogi.

Izdatelj, založnik in urednik Ivan Tomšič — Tisk Egerjev v Ljubljani.